

**ROUGH
GUIDES**
COMPACT

ROME

DELTA

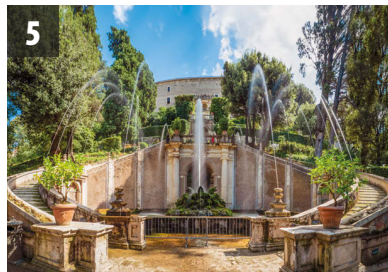

Inhoud

	4	Inleiding	
	4	10 plekken die je moet zien	
	6	Een perfecte dag in Rome	
	8	Romantisch Rome	
	16	Geschiedenis	
	29	Bezienswaardigheden	
	29	Piazza Venezia en de Capitolijn	
	33	Het oude Rome	
	43	Centro Storico	
	53	Spaanse Trappen en Tridente	
	58	De Trevifontein en Quirinale	
	62	Villa Borghese	
	65	Het Vaticaan	
	77	Trastevere, de Aventijn en Testaccio	
	81	Monti en Esquilino	
	85	Verder weg	
	89	Uitstapjes	
	95	Activiteiten	
	95	Cultuur	
	98	Winkelen	
	101	Sport en buitenactiviteiten	
	101	Rome voor kinderen	
	102	Feesten en evenementen	
	104	Eten en drinken	
	113	Praktische reisinfo	
	125	Register	

10 plekken die je moet zien

7

1 HET COLOSSEUM

Het grootste amfitheater uit de klassieke oudheid. Zie bladzijde 41.

2 VILLA BORGHESE-PARK

Hier vind je de Galleria Borghese, het Etruskisch Museum en een museum voor moderne kunst. Zie bladzijde 62.

3 DE TREVIFONTEIN

Gooi met je rechterhand een muntje over je linkerschouder voor geluk én de zekerheid dat je terugkeert naar Rome. Zie bladzijde 58.

4 DE SPAANSE TRAPPEN

Al eeuwenlang een populaire ontmoetingsplaats. Zie bladzijde 53.

5 VILLA D'ESTE

Een 16de-eeuwse villa met een van de mooiste tuinen van het land. Zie bladzijde 90.

6 DE SIXTIJNSE KAPEL

Officiële residentie van de paus, met het iconische plafond van Michelangelo. Zie bladzijde 75.

7 CAMPO DE' FIORI

Kleurrijke openluchtmarkt, bekend om haar fruit, groenten en bloemen. Zie bladzijde 50.

8 HET FORUM ROMANUM

Indrukwekkende ruïnes vormen het hart van de oude stad die eeuwenlang een uitgestrekt rijk bestuurde. Zie bladzijde 35.

9 HET VATICAAN

De kleine staat vormt het hart van de katholieke kerk. Zie bladzijde 65.

10 HET PANTHEON

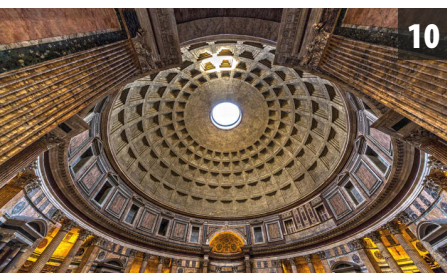
Het plafond van dit monument is een verbluffend staaltje techniek. Zie bladzijde 44.

8

9

10

Een perfecte dag in Rome

9 UUR

Ontbijt. Begin je dag met een ontbijt bij *Caffè di Marzio* (Piazza di Santa Maria) in de wijk Trastevere terwijl je uitkijkt op het charmante plein met zijn centrale fontein.

10 UUR

Janiculum-heuvel. Neem de Via Garibaldi naar Piazzale Garibaldi op de top van de Janiculum-heuvel voor een prachtig uitzicht over de stad en de koepel van de Sint-Pietersbasiliek.

11.30 UUR

Galleries. Daal af via de kronkelende straatjes van Trastevere naar Piazza Trilussa en de Tiber, en bekijk onderweg de boetiekjes en kunstgalleries.

12.30 UUR

Campo de' Fiori. Steek de Ponte Sisto over en loop verder via Via Pettinari. Sla linksaf Via dei Giubbonari in en stop voor de lunch bij de Campo de' Fiori, waar handelaren al honderden jaren hun waren verkopen.

13.30 UUR

Piazza Navona. Steek de drukke Corso Vittorio Emanuele over en wandel langs de Corso Rinascimento. Aan de linkerkant ligt de Piazza Navona, met in het midden de fontein van Bernini.

14.15 UUR

Pantheon. Rechts van de Corso Rinascimento, aan de Via di Santa Giovanna d'Arco, vind je op nummer vijf de kerk San Luigi dei Francesi. Binnen staan drie van Caravaggio's beroemdste schilderijen, waaronder *De roeping van Mattheüs*. Volg de Via del Seminario, die je naar het Pantheon leidt.

15 UUR

Spaanse Trappen. Loop in oostelijke richting langs de Via dei Pastini en volg de Via del Corso en Via Condotti naar Piazza di Spagna. Neus rond in het Keats-Shelley House en wandel daarna Via del Babuino af naar nummer 150, het voormalige atelier van Canova, nu een café.

17 UUR

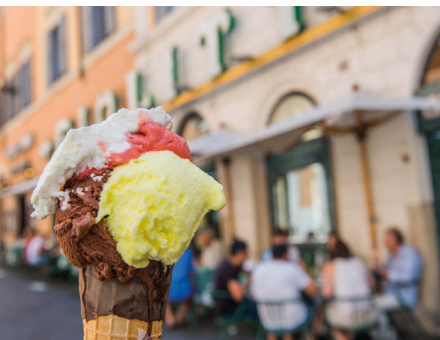
Kunst in het park. Wandel door het Villa Borghese-park en bekijk de collectie hedendaagse kunst in het Museo Carlo Bilotti.

19.30 UUR

Diner. Neem bus 490 of 495 en stap uit bij de laatste halte in het park. Ga naar restaurant *Giano* (Via Liguria 28) om te genieten van de verfijnde Siciliaanse keuken; reserveer een tafel in de tuin. Drink daarna een cocktail bij *Doney*, dat nog net zo chique is als toen Federico Fellini de straat vereeuwigde in *La Dolce Vita*.

Romantisch Rome

8 UUR

Caféïneboost. Begin de dag vroeg met een cappuccino bij *Casina del Lago* (Viale dell'Aranciera 2), aan de vijver van Villa Borghese. Wandel dan door het park.

9 UUR

De kunst van de liefde. Ga in de rij staan bij Galleria Borghese en bewonder de kunst die de liefde in al haar facetten weergeeft. Zie bladzijde 63.

11 UUR

Parco Savello. Neem een taxi of huur een Vespa voor een dag en begeef je naar Parco Savello (Via di Santa Sabina), ook bekend als Giardino degli Aranci. Dit park is een van de meest romantische plekken van Rome, met sinaasappelbomen en een prachtig terras.

12 UUR

Het geheime sleutelgat. Een korte wandeling langs de Via di Santa Sabina brengt je naar de villa van de Cavalieri di Malta (Ridders van Malta). Het sleutelgat van de poort biedt een verbluffend uitzicht op de koepel van de Sint-Pieters-basiliek. Zie bladzijde 80.

13 UUR

Van de zee tot op je bord. Neem de Vespa of taxi naar Trastevere voor een lunch in *La Gensola* (Piazza della Gensola

15), een gezellig restaurant dat gespecialiseerd is in visgerechten.

14.30 UUR

Trastevere. Verdwaal in het doolhof van steegjes in Trastevere. Wandel naar Piazza Santa Maria voor een espresso en ga dan verder naar Via del Moro, de perfecte straat voor eigenzinnige souvenirs. Steek de Ponte Sisto over voor een prachtig uitzicht op de Tiber.

16 UUR

Winkelen. Dwaal door de straatjes rondom het Pantheon en snuffel rond in de boetiekjes langs de Via di Campo Marzio. Stop voor een ijsje bij *Giolitti* (Via Uffici del Vicario 40) en probeer de heerlijke champagnesmaak.

18 UUR

Zonsondergang. Er gaat niets boven een *aperitivo* bij zonsondergang, met uitzicht over de stad vanaf het dakterras van *Eitch Borromini* (Via di Santa Maria dell'Anima 30). Blijf eventueel voor het diner als je wat meer wilt uitgeven.

23 UUR

Een muntje gooien. Dit is het ideale moment om de Trevifontein te bezoeken. Gooi samen met je geliefde een muntje in de fontein om ervoor te zorgen dat jullie samen naar Rome terugkeren.

Inleiding

Het gezegde ‘alle wegen leiden naar Rome’ is niet zomaar een beeldspraak. De uitdrukking verwijst naar het indrukwekkende wegennet dat de oude Romeinen aanlegden, waarbij alle hoofdwegen letterlijk vanuit de hoofdstad van het Romeinse Rijk vertrokken. In de tijd van het oude Rome – van de stichting van de stad in de 8ste eeuw v.Chr. tot de val van het rijk in de 5de eeuw n.Chr. – werd de Eeuwige Stad beschouwd als de *caput mundi*, de ‘hoofdstad van de wereld’. Vanuit Rome strekte het rijk zich uit van Gallië en Spanje in het westen tot Egypte en Klein-Azië in het oosten.

Door de geschiedenis heen heeft Rome allerlei verschillende volkeren aangetrokken en een rijke erfenis nagelaten. Rome was een artistiek toevluchtsoord tijdens de renaissance, een geliefde halte voor welgestelde reizigers op de ‘Grand Tour’ in de 19de eeuw en sinds het eerste

WANNEER GAAN?

De Europese zomer is het hoogseizoen in Italië, maar het is ook de warmste en drukste periode. In augustus, de warmste en vochtigste maand van het jaar, trekken veel Romeinen de stad uit: bedrijven sluiten en het dagelijkse leven komt even tot stilstand. Toch heeft Rome in deze periode een bijzondere charme – met minder verkeer, minder drukte en levendige muziekavonden die steeds meer bezoekers (én inwoners) weten te waarderen. Het laagseizoen in Rome loopt meestal van november tot maart. Hoewel het weer fris en soms regenachtig kan zijn, is er geen sprake van drukte en lange rijen. Daardoor kan je de bezienswaardigheden in alle rust bezoeken, en zijn vliegtickets en accommodaties vaak goedkoper. Voor flexibele reizigers is het tussenseizoen (april tot juni en september tot oktober) een zeer aangename tijd om de stad te bezoeken: het klimaat is mild en de stad is niet overdreven druk. De Romeinen noemen de maand oktober de *ottobre Romane*, met haar zwoele, zonnige dagen en verkoelende avonden met een zachte bries. Rond deze tijd komen bepaalde bezienswaardigheden extra tot hun recht, tegen de schitterende achtergrond van de herfstkleuren.

De iconische Trevifontein

Heilige Jaar in 1300 de zetel van de rooms-katholieke kerk. De lange en roemrijke geschiedenis van de stad leeft voort in haar stenen: van het klassieke en barokke Rome tot de hedendaagse architectuur. Juist die gelaagde mix van stijlen maakt Rome zo adembenemend uniek. Geen enkele andere stad ter wereld weerspiegelt meer dan tweeduizend jaar geschiedenis zo treffend als de Eeuwige Stad.

Geografisch én wat temperament betreft, ligt Rome iets dichterbij het ontspannen zuiden dan bij het daadkrachtige noorden van Italië. Toch is het allerminst een stad die stilstaat. In haar 27 eeuwen lange geschiedenis heeft ze rijken zien opkomen en verdwijnen, pausen en keizers zien komen en gaan en talloze artistieke stromingen zien bloeien en vervagen. Tegenwoordig is Rome een moderne en kosmopolitische Europese hoofdstad die een rol speelt als politieke en zakelijke stad,

ROME IN CIJFERS

Rome is gebouwd op zeven heuvels – Aventijn, Capitolijs, Caelius, Esquilijn, Palatijn, Quirinaal en Viminal – rond de rivier de Tiber, 35 kilometer van de zee.

De stad Rome, de *Comune di Roma*, telt ongeveer 2,7 miljoen inwoners en beslaat 1507 vierkante kilometer. Binnen haar grenzen ligt ook de onafhankelijke stadstaat Vaticaanstad, die minder dan een halve vierkante kilometer groot is.

terwijl ze tegelijkertijd haar ongeëvenaarde culturele erfgoed probeert te behouden.

Een stad die blijft evolueren

Bezoekers zijn misschien onder de indruk van de schatten van de Italiaanse hoofdstad, maar de Romeinen van vandaag nemen ze voor lief. De inwoners leven hun dagelijks leven te midden van deze indrukwekkende achtergrond, waardoor de stad geen stoffig museum is, maar een levendige plek waar het leven gewoon doorgaat.

Deze levendigheid en drukte kunnen echter schadelijk zijn voor de kwetsbare historische monumenten, die worden aangetast door de uitlaatgassen en constante trillingen van het onophoudelijke verkeer. Maar de schade is niet alleen te verklaren door wat er aan de oppervlakte gebeurt. Geologen hebben daarom het uitgestrekte netwerk van ondergrondse tunnels in kaart gebracht, een stelsel dat zich diep onder de straten van Rome uitstrekt en teruggaat tot de stichting van de stad. Deze gangen hebben er inmiddels voor gezorgd dat meer dan tachtig bovengrondse bouwwerken zijn ingestort.

Ook het toerisme heeft zijn tol geëist van de stad. Alle Romeinse burgemeesters hebben geprobeerd om daar iets aan te doen. Rond het jaar 2000 werd een programma van openbare werken opgezet om monumenten, archeologische vindplaatsen en kerken te restaureren. De economische crisis zorgde voor vertraging en tussen 2008 en 2013 leed

het culturele leven van Rome onder ernstige bezuinigingen onder de rechtse burgemeester Gianni Alemanno. Zijn opvolger, Ignazio Marino, maakte in 2013 het Colosseumgedeelte van de Via dei Fori Imperiali autovrij om de oude monumenten te beschermen, de verkeersvervuiling te verminderen en het gebied bezoekersvriendelijker te maken.

De anti-establishmentkandidaat Virginia Raggi werd in 2016 tot burgemeester van Rome gekozen en belofte 'de legaliteit en transparantie van de stadsinstellingen te herstellen na twintig jaar slecht bestuur'. In 2019 stelde ze wetten voor om overlast door toeristen tegen te gaan, zoals springen in fontein en met bagage de trappen van historische monumenten beklimmen. Toen haar termijn in 2021 afliep, volgde de centrumlinkse politicus Roberto Gualtieri haar op. Hij focuste zich aan-

In Rome zijn er altijd veel toeristen, zeker in de zomer.

Largo di Torre Argentina

DUURZAAM REIZEN

Verkeersvervuiling is al lang een probleem in Rome, maar de afgelopen tien jaar zijn er inspanningen geleverd om de stad opnieuw in te richten om wandelen en fietsen te bevorderen, onder meer door het netwerk van fietspaden uit te breiden. Toch is er nog een lange weg te gaan. Ook afvalbeheer is een probleem. Op het gebied van voedselduurzaamheid boekt de stad meer vooruitgang. Romeinen hechten veel waarde aan hoogwaardige ingrediënten die lokaal en seizoensgebonden zijn. Ze kopen vaak biologische producten op fruit- en groentemarkten, waarvan sommige zich specifiek richten op lokaal geteelde producten, zoals Campagna Amica in de Via di San Teodoro. En hoewel de meeste restaurants al vegetarische en veganistische opties hebben, openen steeds meer volledig plantaardige eetgelegenheden de deuren, vooral in het centrum.

WAT IS ER NIEUW?

Rome mag dan de eeuwige stad zijn, dat betekent niet dat er niets verandert. Na 2020 zijn tientallen renovaties en bouwprojecten uitgevoerd ter voorbereiding op het katholieke jubileum van 2025, om de stad aantrekkelijker te maken en het bezoek voor toeristen beter te organiseren. Het grootste project was de voetgangerszone op de Piazza Pia, waarbij een nieuwe loopbrug tussen het Vaticaan en het mausoleum van Hadrianus werd aangelegd. Elders werden restauraties uitgevoerd aan de Sant'Angelobrug en veel fontein, waaronder die op de Piazza Navona, de Trevifontein, de Piazza Farnese en de Piazza di Santa Maria Maggiore. Er is een nieuw autovrij deel op de Piazza del Risorgimento, er werden fontein toegevoegd aan de Piazza San Giovanni en rond het Colosseum en het Forum wordt nog steeds gewerkt aan een project dat dit gebied tot het belangrijkste archeologische park ter wereld moet maken.

Ondertussen heeft de stad ook ongebruikte ruimtes, zoals oude fabrieken en busdepots, een nieuwe bestemming gegeven. In Prati is een voormalig buspark omgevormd tot het PratiBus District (www.pratibusdistrict.com), waar interactieve tentoonstellingen, beurzen en evenementen worden gehouden, terwijl het voormalige ATAC San Paolo-depot regelmatig vintagemarkten (www.vintagemarketroma.it) en tentoonstellingen organiseert.

vankelijk vooral op het coördineren van de restauratie-, bouw- en herinrichtingswerkzaamheden ter voorbereiding op het katholieke jubileum van 2025 (zie kader).

Dagelijks leven

Laat je, net als de Romeinen, meevoeren door het ritme van de dag. In plaats van in de zinderende middagzon langs bezienswaardigheden te sjokken, kan je veel beter samen met de lokale bevolking in de koele schaduw van de groene parken van Rome gaan zitten of de sfeer op een piazza opsnuiven met een verfrissende *grattachecca* (geschaafd ijs met siroop) of misschien een Aperol spritz.